

SAKSFRAMLEGG

Til:
Bibliotekstyret

Møtedato:
02.11.2020

Sak:

Budsjett 2021 - føringer

Innstilling til vedtak:

Bibliotekstyret slutter seg til bibliotekdirektørens anbefalinger, med de endringer som framkom i møtet. Bibliotekdirektøren bes legge fram budsjett for 2021 for endelig beslutning i bibliotekstyrets neste¹ møte.

Vedlegg:

1. Litteraturkostnader
2. Foreløpig budsjett lønn og drift
3. Langtidsbudsjett (se vedlegg 4 til bemanningssaken)

Fakta i saken:

De nye litteraturavtalene/porteføljen – orientering v/ seksjonssjef Mariann Løkse

- Avtalene
- Frister for oppsigelse av abonnement
- Databaser tilsvarende knapt 2 mill kr (inkl mva) er sagt opp fra og med 2021

Bakgrunn:

Universitetsstyrets behandling av budsjett for 2021 var opprinnelig planlagt i juni, men er utsatt to ganger. Saken er nå berammet for universitetsstyret 29. oktober 2020. Utsettelsene har sammenheng med at man ønsket å få oversikt over kostnadene ved koronapandemien, og den usikkerhet pandemien har skapt når det gjelder antakelser om statsbudsjettet for 2021, før man la fram saken.

Av samme grunn er bibliotekstyrets behandling av budsjett 2021 utsatt til 26. november. Gitt omstendighetene finner bibliotekdirektøren det hensiktsmessig at bibliotekstyret – i forkant av selve budsjettbehandlingen – diskuterer hvilke premisser som ønskes lagt til grunn.

Når bibliotekstyret har sitt møte 2. november, vil rammene for bevilgningen være kjent.

---

¹ Neste møte er berammet 26.11.2020

Økonomiske rammer:

Basisbevilgningen

Litteraturbevilgningen ventes å bli skilt ut fra den generelle basisbevilgningen, slik UB anbefalte i vårt innspill til budsjett 2021.

For øvrig er signalene at det legges inn en kompensasjon for pris- og lønnsvekst på 2,0 %. (I forslag til statsbudsjett for 2021 er proSENTSatsen 3,2.)

Avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen (ABE) er i statsbudsjettet foreslått videreført på samme nivå som i 2020, dvs 0,5 %, som for hele UiT utgjør vel 17 mill kroner. UBs andel er ca 4 %, eller knapt 0,9 mill kroner.

UBs innspill til budsjett 2021 ut over ramme

Tabell 1			
<i>Tall i tusen kroner</i>			
	2020	2021	
Open Access fond	-3 000	-7 000	
Ny faglig stilling		-750	3 år
Ny stilling (utdanningsadministrasjon)		-1 108	-750 årlig
Dekning av dyrere litteraturavtaler		-2 200	-1 000 årlig
Dekning av økte valutakostnader	-6 600		

Tabell 1 viser UBs innspill til budsjett ut over ramme for 2021. Det er usikkert om det blir bevilget midler til dekning av underskudd på grunn av økte valutakostnader (litteratur). Ellers tyder signalene på at det vil bli bevilget midler til de øvrige tiltakene². Midler til Open Access fond og ny faglig stilling søkes finansiert av strategiske midler. Disse fordeles i universitetsstyrets møte 26. november 2020.

UNN-avtalen om bibliotek tjenester

Gjeldende avtale utløper 31.12.2021 – forhandlinger om ny avtale må innledes innen 1.6.2021. Det foreligger opsjon på 2 års forlengelse.

Litteraturbudsjett 2021:

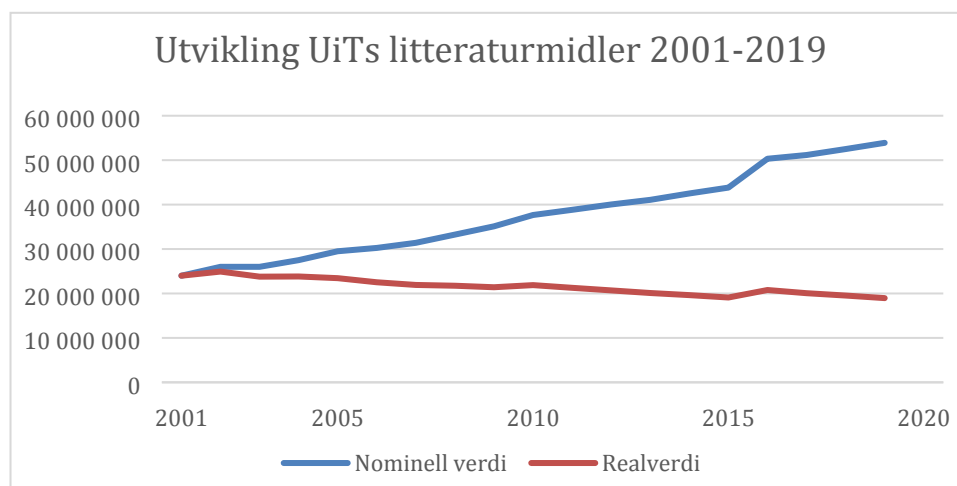
Som nevnt innledningsvis, ventes litteraturmidlene for 2021 å bli tildelt som spesiell basisbevilgning. Det ventes også at beløpet blir som bibliotekstyret vedtok i 2020, regulert med 2,0 % som kompensasjon for pris- og lønnsvekst. I tillegg er det signalisert at UBs innspill om økning pga dyrere litteraturavtaler tas til følge. Samlet bevilgning er med dette stipulert til vel 57 millioner kroner (se tabell 2):

---

² Strategiske midler ventes bevilget til ny faglig stilling

Tabell 2	
Nominell vekst	2,0 %
Tall i tusen kroner	
Litteraturbevilgning 2020 (regulert)	51 440
Kompensasjon for pris- og lønnsvekst	1 029
Sum	52 469
Ekstra bevilgning pga nye avtaler	1 000
Litteraturbevilgning 2021	53 469
UNN-midler	3 608
Sum - til disposisjon 2021	57 077

Prisene på utenlandsk litteratur stiger vesentlig mer enn norske priser (norsk konsumprisindeks, KPI), typisk mellom 5 og 10 % årlig de siste årene. Litteraturbevilgningen har fulgt norsk KPI, og har dermed hatt en årvisst realnedgang i kjøpekraft. Diagrammet nedenfor viser utviklingen i perioden 2001-2019. Knekket i 2016 gjenspeiler fusjonene med Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik.

Nedgangen i kjøpekraft gjør det til en stor utfordring å opprettholde et kvalitetsmessig godt litteraturtilbud til UiTs studenter og forskere. Ved hjelp av blant annet store konsortieavtaler (Unit) hvor UB bidrar sterkt i forhandlingene, har det imidlertid lyktes å holde både kostnader og tilbud på et brukbart nivå.

Litteraturregnskapet har de siste årene vekslet mellom over- og underskudd, innenfor +/- 2 mill kroner. Overskudd har vært avsatt som buffer til dekning av eventuelt senere underskudd pga ugunstige valutakurser. Pr 1.1.2015 var litteraturavsetningene 1 682 tusen kroner. Tabell 3 viser resultatene de siste 5 årene:

Tabell 3					
Litteraturregnskap					
<i>Tall i tusen kroner</i>					
	2015	2016	2017	2018	2019
Resultat	- 1 011	- 333	1 578	- 919	- 747

Det ventes et vesentlig større underskudd i 2020 pga sterkt økte valutakostnader som det ikke var budsjettert for.

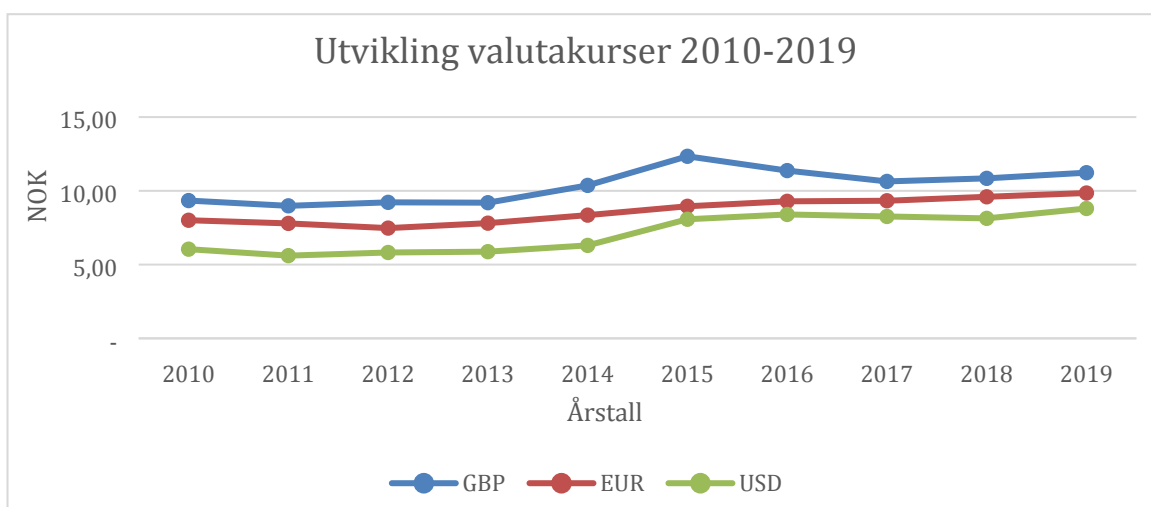
Litteraturkostnader og valuta

I tillegg til høy prisvekst, påvirkes litteraturkostnadene sterkt av valutakursene.

Det meste av litteraturen kjøpes i utenlandsk valuta. Nesten halvparten kjøpes i euro, og om lag tredjeparten i amerikanske dollar. Tabell 4 viser hvordan kostnadene fordeler seg (2020-tall):

Tabell 4		
	2020	
Valuta	Andel	Valutakurs
EUR	49 %	9,8
GBP	8 %	11,0
USD	34 %	9,0
NOK	9 %	1
Andre	0 %	1
	100 %	

Litteraturkostnadene er derfor særdeles følsomme i forhold til endringer i valutakursene. Grafen³ nedenfor viser utvikling i valutakursene britiske pund (GBP), euro (EUR) og amerikanske dollar (USD) de siste 10 årene:

³ Kilde: Norges bank

Prosentvis økning i perioden er hhv 20 % (GBP), 23 % (EUR) og hele 46 % (USD).

Bibliotekdirektøren anbefaler at det etableres et «null-nivå» for litteraturbudsjettet, et kostnadsnivå som gir budsjettbalanse, gitt stabile valutakurser. Dette nivået kan da benyttes som grunnlag for søknad om dekning av underskudd, ved sterk økning i valutakursene. Det må diskuteres hvordan et slikt nullnivå kan etableres.

Videre må det fastsettes valutakurser for budsjettering av kostnader for 2021.

Det finnes ingen fasit som kan benyttes til å forutse hvordan valutakursene vil endre seg kommende år. UB har heller ikke kontroll med til hvilket tidspunkt Unit betaler leverandør/forlag for de avtaler og ressurser UB har i sin portefølje. Det er derfor en utfordring å fastsette hvilken valutakurs det bør budsjetteres ut fra.

Ulike varianter har vært diskutert, og til dels prøvd:

- Dagens valutakurs
- Snitt siste år
- Snitt siste 3 år
- Snitt siste 5 år

Tabell 5 nedenfor viser hvilke valutakurser de ulike valgene vil gi:

Tabell 5				
	Dagens kurs (15.10.2020)	Snitt siste 12 måneder (aug 2019-juli 2020)	Snitt siste 3 år (2017-2019)	Snitt siste 5 år (2015-2019)
GBP	12,11	11,88	10,91	11,29
EUR	10,97	10,44	9,59	9,4
USD	9,38	9,43	8,40	8,33

Kilde: Norges bank

Kursene varierer også til dels svært mye gjennom året.

Bibliotekdirektøren har beregnet kostnadene for 2021 med de ulike variantene, gitt at porteføljen ikke reduseres mer enn det som alt er effektivert (se neste avsnitt «Litteraturavtalene/porteføljen»). Som tabell 6 viser, gir variasjonene store utslag i de samlede litteraturkostnadene:

Tabell 6				
Litteraturkostnader 2021 med ulike valutakurser	Dagens kurs (15.10.2020)	Snitt siste 12 måneder (aug 2019- juli 2020)	Snitt siste 3 år (2017-2019)	Snitt siste 5 år (2015-2019)
Samlet kostnad i NOK	63 049 695	61 468 979	56 680 130	56 243 510

Vedlegg 1 viser hvordan kostnadene fordeler seg på de ulike budsjettpostene (med valutakurser lik snitt siste 5 år). Hele 79 % av kostnadene er knyttet til store avtaler/abonnement på tidsskrift og databaser. Bøker står for 11 % og «article processing charge» (APC) for 9 %.

Bibliotekdirektøren ønsker at bibliotekstyret diskuterer hvordan «null-nivået» skal defineres, her forstått som det nivå som gir et litteraturbudsjett i balanse, og som porteføljen må tilpasses.

Litteraturavtalene/porteføljen

Kostnadsutviklingen på litteratur medfører behov for reduksjon i porteføljen, også om valutakursen skulle holde seg stabil. Som følge av dette er databaser tilsvarende knapt 2 mill kroner (inkl mva) oppsagt fra og med 2021. Forrige store runde med oppsigelser var i 2016, da måtte det sies opp abonnement for nærmere 4 mill kroner. I perioden 2017-2020 er det sagt opp ytterligere avtaler/abonnement for til sammen knapt 2 mill kroner. Totalt er det sagt opp litteraturressurser for 8 millioner kroner for perioden 2016-2021. Sammenlignet med dagens kostnadsnivå på litteraturmidler, tilsvarer dette 12-14 %.

Bibliotekdirektøren anbefaler at porteføljen reguleres slik at litteraturbudsjettet for 2021 går i balanse, gitt kostnader beregnet ut fra fastsatt «null-nivå» på valutakursene (se foran). For store deler av porteføljen gjelder imidlertid at oppsigelser må foretas innen utgangen av september/tidlig oktober for å få virkning fra kommende år. På nåværende tidspunkt er det derfor relativt lite rom for ytterligere reduksjon i porteføljen fra 2021. Oppsigelser som foretas nå, vil neppe få virkning før fra 2022.

Hvis ytterligere oppsigelser er nødvendig (evt fra 2022): vil dette måtte bli en større litteraturpakke, da det ikke lenger er noen andre muligheter som monner.

Når porteføljen vurderes, må også UNNs behov for litteraturressurser tas hensyn til. Via avtalen om bibliotekstjenester yter de et relativt stort bidrag til litteraturanskaffelser (3,5 mill kr i 2020).

Det går også en grense for når UiTs portefølje blir for begrenset, at den ikke oppfyller de krav og forventninger det er rimelig å stille til litteraturtilbudet ved et universitet/universitetsbibliotek.

Bibliotekstyrets vurderinger

Bibliotekdirektøren ønsker bibliotekstyrets vurderinger av hvilke føringer og forutsetninger som skal legges til grunn for litteraturbudsjettet for 2021.

Lønns- og driftsbudsjett 2021:

Som nevnt innledningsvis, ventes litteraturbevilgningen å bli skilt ut fra den generelle basisbevilgningen, og at det legges inn en kompensasjon for pris- og lønnsvekst på 2,0 %. ABE-kuttet videreføres.

I motsetning til det bibliotekdirektøren hittil har lagt til grunn, ligger det i universitetsdirektørens forslag til budsjettfordeling for 2021 en reduksjon i UBs husleiebevilgning i samband med

strukturelle endringer og innflytting i nybygg. Se nærmere omtale i bibliotekstyresaken «Skisse til bemanningsplan»⁴.

Foreløpige tall og beregninger viser at det ligger an til et betydelig underskudd på lønn og drift i 2021. Bibliotekdirektøren finner det ryddig å splitte tallene iht finansieringskilde. Bevilgningsøkonomien får et underskudd på knapt 3,5 millioner kroner, eksternfinansiert virksomhet får et overskudd på nesten 0,5 mill kroner, mens NAV-tiltakene går balanse. Til sammen gir dette et samlet underskudd på om lag 3 millioner kroner. Detaljene framkommer i vedlegg 2. (Budsjettallene for 2020 er tatt med for sammenligningens skyld.) Se også saken om ny bemanningsplan.

Som grunnlag for disse beregningene ligger følgende forutsetninger:

- 2,0 % pris- og lønnsvekst (må justeres ned til 2,0 %)
- Andre inntekter som i 2020 (dog reduksjon i Results inntekter)
- Lønnskostnader iht bemanning – se nedenfor
- Sykepengerefusjon 3,1 % av lønnsmassen – se nedenfor
- Uventede vakanser – som i 2020
- Drift BS og system – som i 2020 (litt redusert BS) + 2,0 %
- Drift + reiser avdelinger – ca 3,8 mill, 30 000/år
- Internhusleie – 2020 + 9 % (se nedenfor)

Lønnskostnader/bemanning

Ifølge avdelingsledernes rapporter vil faktisk antall årsverk (åv) i 2021 bli til sammen 104,9, fordelt på 98,3 årsverk knyttet til årets bevilgning (bevilgningsøkonomien), 2,8 årsverk finansiert av NAV og 3,8 årsverk finansiert av eksterne midler/avsetninger.

Tabell 7 viser beregnede lønnskostnader pr avdeling og pr årsverk i 2021:

Tabell 7 - 2,0 % lønnsvekst					
BEV (bevilgningsøkonomien) + NAV-stillingene					
2021	Stab	Publ	Saml	Result	Sum
Årsverk (faste + vikarer)	6,83	55,49	22,30	16,80	101,42
Lønnskostnad	5 290 299	38 254 811	14 959 286	13 196 601	71 700 997
Lønnskostnad pr årsverk	774 568	689 400	670 820	785 512	706 971

Sykefravær - sykepengerefusjoner

Bibliotekdirektøren anbefaler at det fortsatt budsjetteres med sykepengerefusjoner.

Sykefraværstatistikken i Paga, tabell 8, viser følgende:

Tabell 8		
År	Totalt sykefravær %	Sykefravær over 16 dager %

⁴ ePhorte 2017/3150-8

Siste 12 mndr (okt/19-sept/20)	4,2	2,7
2019	5,6	3,7
2018	6,0	4,1

NAV refunderer lønn for sykefravær over 16 dager⁵.

Bibliotekdirektøren er tilfreds med at sykefraværet, både totalt og over 16 dager, viser en nedadgående tendens. Imidlertid er det klart at siste halvår med korona-pandemi har gitt et lavere sykefravær enn «normalt», dette viser også tall på landsbasis. For perioden oktober 2019-mars 2020 var sykefraværet det samme som for hele 2019, mens det for siste halvår var bare 2,6 %, hvorav 1,5 % over 16 dager.

Regnskapet hittil i 2020 (pr august) viser at sykepengerefusjonene ligger på et lavere nivå enn budsjettet, bare 2,5 % av lønnskostnadene.

I lys av disse tallene foreslår bibliotekdirektøren at det for 2021 budsjetteres med sykepengerefusjoner tilsvarende 3,1 % av lønnskostnadene.

Drift utenom lønn

Det foreslås å redusere andre driftskostnader til et minimum, for å begrense underskuddet. Reiser ventes det uansett å bli mindre av i 2021 enn tidligere (korona-effekt). UiTs standardsatser for drift er 50 000 kroner pr årsverk (har stått stille siden 2009). Her er det foreslått mye lavere, redusert helt ned til 30 000 kr pr årsverk.

Internhusleie

UiT har fått store merkostnader til drift av bygg, derfor øker arealsatsene for husleie for alle. I budsjettforslaget for UiT legges hele 9 % økning (inkl pris- og lønnsvekst) til grunn.

Skisse til langtidsbudsjett lønn og drift

Det er utarbeidet en skisse til langtidsbudsjett til og med 2025, se vedlegg 3. Ifølge skissen vil UB oppnå driftsmessig balanse ca i 2025, forutsatt ingen nytilsetting i stillinger som blir ledige som følge av pensjonering⁶ (se bemanningssaken). Det tas forbehold om unøyaktigheter.

Faktisk lønns- og driftsbudsjett 2021

Bibliotekdirektøren ønsker bibliotekstyrets vurderinger av hvilke føringer og forutsetninger som skal legges til grunn for UBs lønns- og driftsbudsjett for 2021.

Forutsetningene til skissen som er lagt fram her, ønskes diskutert, samt eventuelle andre føringer.

Basert på bibliotekstyrets vurderinger i denne saken, samt de føringer som bibliotekstyret legger for ny bemanningsplan, vil bibliotekdirektøren utarbeide endelig forslag til budsjett. Fordeling av budsjett og bevilgning foretas iht egen sak om budsjettfordelingsmodell. Budsjettet legges fram for beslutning i neste møte.

⁵ For sykefravær som skyldes Korona refunderes sykepenger for fravær ut over 3 dager

⁶ 16,3 årsverk til og med 2027, tilsvarer 11-12 mill kr

Johanne Raade
bibliotekdirektør

–

johanne.raade@uit.no

77 64 51 21

Marianne Foss
seniorrådgiver

–

marianne.foss@uit.no

77 64 57 21

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur